

برنجی سنه — نسخہ ۱۱

﴿ چهارشنبه ﴾

صحیفہ ۴۱

بر نسخہ سی بر غروشه در .

بر نسخہ سی بر غروشه در .

مجموعہ مکاتیب

مرکزی ابوالسعود جادہ سندہ ۱۸ نومرولو دکاندر .
کوندربلجک اوراق معلّم نامنه اورایہ کوندربلیدر .
بوسنه اجرتی ویرلماش مکاتیب قبول اولنماز .

استانبول ایچون آبنه یازماز . خارج ایچون برسنه لک
آبنه بدلی — بوسنه اجرتیلہ برابر — یاریم عثمانلی
لیراسیدر .

فی ۶ ربیع الآخر سنه ۱۳۰۵

(معارف نظارتینک رخصتیہ ہفتہ دہ بر دفعہ نشر اولنور)

فی ۹ کانون اول سنه ۱۳۰۳

تولید کلمات ، یعنی لزوم کوردن کچه مصادر وسائر مواد عربیہ دن کلمہ پیدا ایدلک اصولک انحصازی چوقدن درجه و جوبه کلشدر . خصوصیه هیچ بر آن تر قیدن خالی قلامقده اولان فنون غریبه نک لسافزه مکملآ نقلی ایچون بک چوق یکی کلمه محتاج اولدیغمز قابل انکار دکلدر . حال بوکه بز هنوز « عرب همزه ایله (بدائع) یازار . بز یا ایله (بدائع) یازار ایسه ک غلط ایتش اولورز . » کبی فکرلرده بولنیورز !

لسافز وار ایسه آنده اجرای تصرفه حقمزده واردر . فقط اجرای تصرف وظیفه سی اربانه تقویض ایدلک وجابشدندر . یوقسه هر الی قلم طوتان بو خدمتی ایفایه قالدیشه حق اولورسه لسان بتون بتون هرج ومرج اولور . اصلاح ایدلم درکن افساد ایتش اولورز . بو ایش اولیه (نعش) دن مشتق اولان (انعاش) ی — (عیش) دن مشتق ظن ایدرک — (تعیش) مقامنده استعمال ایدنلرک خرجی دکلدر .

بو بایده طریق اسلام اولاً مقتدر بر جمعیت ادبیہ تشکیلیه بوگون لسافزه منسوب عد اولتان بالمله کلتانی جامع مکمل بر لغت کتابی وجوده کتیرمک ، ثانیاً تولید کلمات خصوصیه ده بو جمعیتک ید اجتہادینه تودیع ایتمکدر .

نمونه انتخاب

— ۴ —

اصولی

مولدی وارداریکجه سیدر . عرفای اهل تصوفدندر . مصره کیدوب صاحب کتاب (معنوی) شیخ ابراهیم کلشنیه انتساب ایتش ایدی . هم مساکلری آرسنده معرفت و بلاغتیه تمیز ایتشدر .

ارباب حالک قناعت و ازوایی سونلرندن ایدی . نعمات قلمی اصول عشقه موافق اولدیغندن (وجدآور) وصفیه توصیفه سزادر .

مخالف دأب احترام اولان (دردمند) تعییری شامل بولندیفی ایچون ارباب ذوق زدنده مقبول اوله میان :

(واه کم کنندی اصولی دردمند)

مصراعندن آکلایلیان (۹۴۵) تاریخده وطنده وفات ایتدی . مرتب دیوانچه می واردر . اوزمانه سکوره لسانی چوق دوزگون کورینور . اشعارندن استدلال اولتان حسن استعدادی

قیاسه مخالفت — کله نک مفردات الفاظ قانوننه موافق اولماسیدر . هر کله مستعمله نک بر هیئت مخصوصه سی اولقی لازم کلیر . ایسته مفردات الفاظ قانونی دیدیکمز شی لسانی تشکیل ایدن کاندن هر برینک نه هیئته قولانیله جفنی تعین ایدر . بوقانون وضع واستعمالدن عبارتدر . بر معنایه وضع اولتان برکله اتفاق ادبا ایله استعمال ایدیلنجه آنک قیاسه مخالف اولقی احتمالی قلاماز .

السنه سائره کی لسان عثمانی ده حر اولدیغندن عربیدن ، فارسیدن آلدینی کلملردن هیچ برنی — ولوجزئی اولسون — تغییر ایدمه مامک اسارتی قبول ایتمز . بناءً علیه آلسان کلمات آرسنده عربک ، عجمک قیاسنه مخالف اولدینی حالده بز قیاسمه موافق اولانلری بولنه یلیر .

مثلاً عربک یاسز اولان (الصلاحه) کلمه سی یا ایله (صلاحیت) — عجمک ضم زای ایله اولان (نازک) کلمه سی کسر زای ایله (نازک) هیئتده قولانیورز . ایسته بو صورتلر آنلرک قیاسه مخالف اولدینی حالده بز قیاسمه موافقدر .

عربیده قافک ، میمک کسر یله اولان (قدیل — مندیله) کلملری فتح ایله استعمال ایدیشمزه بو قیلدندر . حقیقته بونلری فتح ایله دکل ، کسر ایله استعمال ایتک محل فصاحتدر . شو حالده فصاحتی بویه کله لک اصل اوزره استعمالنده آرامق فکری نه قدر غریب کورینور !

کذلک عربیده برمعنده مستعمل اولان (نقد — تنقاد — انتقاد — تنقد) کلملری موجود اولدینی حالده (تنقید) هیئتده کله یوق . حال بوکه بز بونی استعمال ایدوب طور یوروز . (انتقاد) ی ده قولانیورز . فقط — تلفظی ده اطاتی اولدینی جهته — (تنقید) ی ترجیح ایدییورز . شمعی « عربیده (تنقید) یوق ایش . » دیه بو استعمالک مطلقاً ترکیبی التزام ایدم ؟

بویه شیلر طبیعته قارشى حرکتدر . بعض ارباب قلم التزام ایتسه لرده تعمیمه موفق اوله مازلر . ایش اهمیتز بر معلوماقر و شلقدن عبارت قایلر . هرکس ینه (تنقید) دیر کیدر .

— استطراد —

حریت لسان نه دیک اولدینی ملاحظه ایدیلیرسه تسلیم اولنورکه ادبانه — طبیعی رهبر اتخاذ ایدرک — لسافزه هروجه ایله اجرای تصرف ایتک حقته مالکدرلر . (تنقید) کبی عربیده مستعمل اولیان کلماتک استعمالیه ده بوحق داخلنددر .

مسعود اولدنی قدر اثر براقه مامشدر . شاعر لکجه حائز مرتبه
قصوی اولوق اوزره یارادلقری حالد قایلتری بعض موانعک
حیولتیه لزومی قدر انبساط بوله ماش اولان ذوات نادره دندر .
عمرنی فقرایمیده کچیر مشدر . غای قلی برکال ایدی .
کیسه به عرض احتیاج ایله سرفرو ایتدیکی کورلزدی . فقط
متاع دنیا ایچون ابواب اکبره مراجعتله اضاعه آبرو ایدنلری
شدتله مؤاخذه ایتدیکی ایشیدیلردی :

(هرآنکه کنج قناعت بکنج دنیا داد

فروخت بوسف مصری بگمترن نمی)

اعتقادنده ثابت ایدی . (فخرالقائمین) عنوانیه یاد اولنسه
لاشدر .

اصولی بوخصوصده (بهرام شاه) :

(کرونو ناچی دهی باحسانم

بسر نوکه تاج نستانم)

دیش اولان (حکیم سنایی) یه تشبیه اولته ییلیر .

مشارالیهک بعض اشعار منتخبه سی

مصراعرل

تازه کل یاراغیدر باد سحر دن اینجینر

§

واعظک نار جهنم دیدیکی فرقت ایش

§

به اصولی بو محبت دیدیکک محنت ایش

§

بنی غم خاکسار ایتدی مدد بر غمگسارم بوق

§

قدرتم بوق حامی عرض ایتکه سلطانه

بیلرل

هر ایشک ای رقیب چرکیندر

(کل فعل من الفیج فیج)

§

سجری آدمی حیوان اولانلر

نه یلسون کوهری نادان اولانلر

§

حق ییلیر دنیا دکل اول حور بیکر اولسه

باغ جنت عاشق بی چاره به زندان اولور

§

غلم ای جان دل غمخورمه غمخورا بتو

شب محنتده بکا درد وبلا یار بتو

§

قبه چرخه عملر چکدی احم آنتی

آلدی سوز دروغدن خبر نادان هنوز

§

درد ایلله چونکه هلاک اولدی اصولی نزار
شعبدن سکره طبیبک دخی درمانه یوف

§

خاطرم جعیتن ایتدی بر بیشان آیریاقی

آیریاقی قیلدی بکادیایی زندان آیریاقی

§

آچلسون کولکک ای فارغ یوری سن سیر باغ ایلله

بوکلشنده بنم دائم نصیم درد و داغ آنجیق

§

حالمه کافرلر ایتدی رحم سن رح ایتدک

بویله میدی عهدمن ای دینی بوق ایماقی بوق

§

عارف اول برزدهه یوزیک مه تابی کور

قطره ناجیر ایچینده جنبش عامله باقی

§

خوار باقیه هر غمد پوشه صافن ای محنتم

هرکدایی خسر کور هر شخصه درویشانه باقی

§

بر نفس جیقماز غم عشقک کولکدن ای صنم

صانکه اول سودایی قلمیده سودا ایلدک

§

حالمی نا عاشق زار اولنجیه بیلدک

دردی درده کرقتسار اولنجیه بیلدک

§

تیر مهر یار ایلله ای دل سراسر روزن اول

دائما ای خانه تارک آنکسه روشن اول

§

غم یلک راهکده کولکجه غدای روحدر

کعبه کویکده جان وریمک صفادر سودیکم

§

آیاغک طو براشن کر کوهر مقصود بیلزسه

بودرایی حوادثده وجودم نابید اولسون

§

دوشدم اول بدکیشدن آیری مسلمانلر مدد

دوزخ هجرانه کافرلر کرقتسار اولسون

§

کلشن کویکدر کلنجیه دل نالانه

دائم اوچق خوش کلیر مرغ لطیف الحاقه

§

غرق ایلر اتواره ای نور مصور عالمی

ظاهراقبسهک بر نفس آینه رخساریکی

§

کر مقاماتک اصولندن بیانک وار ایسه

برده لرکشف ایله سیر ایلدر بره ادواریکی

§

عکس رخسارکله سیل چشمه واری چشمک

جنتک کوستردی (تجری تحنها الانهار) بینی

§

آه کیم اول بی وفا کیتدی وقادر اولدی

درد وغدن اوزکه بر کیمسه بکایار اولدی

§

صافی قیلدکسه کولک آیتنه سن آبکی

کور بتور نور ازل آبدنه مبتاب کی

(انشی)

معلم ناجی

(محمود بک) مطبعه سی — باب عالی جوارنده ابوالسعود

چاده سنده نومرو ۷۲

